

Uchwała Nr 38/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 24 stycznia 2019 r.

w sprawie wniosku Wyższej Szkoły Bankowej w Toruniu
o ponowne rozpatrzenie sprawy oceny programowej
na kierunku *psychologia w biznesie*
prowadzonym na Wydziale Finansów i Zarządzania w Bydgoszczy
Wyższej Szkoły Bankowej w Toruniu na poziomie studiów pierwszego stopnia
o profilu praktycznym

Na podstawie ds. 52 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2183, z późn. zm.) w związku z ds. 225 ust. 3 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r., poz. 1669, z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej uchwala, co następuje:

§ 1

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, uwzględniając opinię Zespołu odwoławczego, uznało, iż wyjaśnienia przedstawione we wniosku Wyższej Szkoły Bankowej w Toruniu o ponowne rozpatrzenie sprawy oceny programowej na kierunku *psychologia w biznesie* prowadzonym na Wydziale Finansów i Zarządzania w Bydgoszczy Wyższej Szkoły Bankowej w Toruniu na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym **nie uzasadniają zmiany oceny warunkowej** wyrażonej w § 1 Uchwały Nr 656/2018 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 25 października 2018 r.

W § 2 Uchwały Nr 656/2018 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej stwierdziło, iż ocena warunkowa kształcenia na kierunku *psychologia w biznesie* prowadzonym na Wydziale Finansów i Zarządzania w Bydgoszczy Wyższej Szkoły Bankowej w Toruniu na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym, została wydana zgodnie z określonymi w statucie PKA warunkami przyznawania ocen, uwzględniającymi stopień spełnienia poszczególnych kryteriów jakościowych oceny programowej. Ponieważ kryterium program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia uzyskało ocenę zadowalającą, nie zaistniały przesłanki do wydania oceny pozytywnej. Ocenę zadowalającą uzyskało także kryterium skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Pozostałe kryteria tj.: koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni, kadra prowadząca proces kształcenia, współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia, umiędzynarodowienie procesu kształcenia, infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia, opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia, otrzymały ocenę w pełni.

W Uchwale Nr 656/2018 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej sformułowano następujące zarzuty:

1. Efekty kształcenia przypisane kursom oraz seminarium dyplomowemu i praktyce zawodowej są niewłaściwe z uwagi na poziom ich uszczegółowienia, a także nieadekwatność dla profilu i specyfiki kierunku studiów.

Efekty kształcenia w zakresie umiejętności przyjęte dla seminarium dyplomowego silnie akcentują ogólnoakademicki wymiar seminarium. Efekty zawarte w sylabusie dyplomowych praktyk zawodowych zakładały aktywności typowe dla badań naukowych realizowanych na studiach o profilu ogólnoakademickim. Nie zostały ukierunkowane na diagnozę i rozwiązywanie problemów praktycznych lecz na procesy poznawcze student: zna metody pozyskiwania, gromadzenia i przetwarzania danych i informacji..., student wyszukuje, dobiera i wykorzystuje dostępne materiały i informacje.

Uczelnia podjęła działania naprawcze korygując sylabusy, oraz przedstawiła kartę przedmiotu dla praktyki zawodowej dyplomowej, w ramach której student realizuje 2 efekty z zakresu wiedzy, 2 z umiejętności i 3 kompetencji społecznych powiązane z kierunkiem studiów. Na obecnym etapie nie można dokonać oceny skuteczności przyjętych rozwiązań i ich wykorzystania na potrzeby realizacji praktyk studenckich i jednocześnie przygotowania prac dyplomowych.

Stanowisko Uczelni

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Uczelnia podniosła, iż zastrzeżenie Polskiej Komisji Akredytacyjnej jest mało precyzyjne, niezgodne z poprzednimi decyzjami Polskiej Komisji Akredytacyjnej oraz „...sprzeczne z przedstawionym uzasadnieniem:

- efekty kształcenia w zakresie umiejętności, przyjęte dla seminarium dyplomowego, które wskazał Zespół Oceniający są efektami pozytywnie ocenionymi przez PKA we wniosku Uczelni o uzyskanie uprawnień do prowadzenia kierunku Psychologia w biznesie.

- ani w zastrzeżeniu ani w jego uzasadnieniu nie doprecyzowano, które konkretnie efekty przypisane Seminarium dyplomowemu i Praktyce zawodowej są niewłaściwe z uwagi na poziom ich uszczegółowienia, a także nieadekwatność dla profilu i specyfiki kierunku studiów, wobec czego trudno jest się ustosunkować do tego zastrzeżenia. W uzasadnieniu stwierdzono, że »Efekty kształcenia w zakresie umiejętności przyjęte dla seminarium dyplomowego silnie akcentują ogólnoakademicki wymiar seminarium. Efekty zawarte w sylabusie dyplomowych praktyk zawodowych zakładały aktywności typowe dla badań naukowych realizowanych na studiach o profilu ogólnoakademickim. Nie zostały ukierunkowane na diagnozę i rozwiązywanie problemów praktycznych lecz na procesy poznawcze student: zna metody pozyskiwania, gromadzenia i przetwarzania danych i informacji..., student wyszukuje, dobiera i wykorzystuje dostępne materiały i informacje«. Efekty, o których mowa powyżej znalazły się w sylabusach, ponieważ każda praca dyplomowa (zarówno na profilu ogólnoakademickim, jak i praktycznym) musi przestrzegać tych samych standardów w zakresie przygotowania podstaw teoretycznych, przeprowadzanych badań, a także wymogów redakcyjnych.

- podobnie sformułowane zastrzeżenie (równie nieprecyzyjne) znalazło się w przesłanym Uczelni Raporcie z wizytacji. Uczelnia w odpowiedzi przedstawiła zmienione sylabusy uwzględniające uwagi PKA. Zastrzeżenie to jednak pozostało w Uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej kierunku Psychologia w biznesie. W uzasadnieniu tego zastrzeżenia podano, że »Uczelnia podjęła działania naprawcze korygując sylabusy, oraz przedstawiła kartę przedmiotu dla praktyki zawodowej dyplomowej, w ramach której student realizuje 2 efekty z zakresu wiedzy, 2 z umiejętności i 3 kompetencji społecznych powiązane z kierunkiem studiów« (str. 2). Tak więc Prezydium PKA stwierdziło, że tak sformułowane zastrzeżenie już zostało przez Uczelnię uwzględnione. Pozostawienie tego zastrzeżenia uzasadniono tym, że »Na obecnym etapie nie można dokonać oceny skuteczności przyjętych rozwiązań i ich wykorzystania na potrzeby realizacji praktyk studenckich i jednocześnie przygotowania prac dyplomowych«. Tak więc w rzeczywistości zastrzeżenie to nie dotyczy efektów kształcenia (bo te zostały zmienione), a realizacji praktyk studenckich i poziomu prac dyplomowych, które zostało powtórzone w zastrzeżeniach 4. i 5”.

Wnioskodawca konkludował, iż literalnie traktowany zarzut 1 został w pełni uwzględniony i spełniony, „...zaś odczytując jego rzeczywistą treść – odpowiedź znajduje się poniżej (ad 4 i ad.5)”.

Stanowisko Prezydium PKA

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy przedstawiono informację o podjęciu właściwych (zdaniem Wnioskodawcy) działań naprawczych już na etapie odpowiedzi na raport Zespołu Oceniającego. Uczelnia stwierdziła także, iż kwestionowane efekty kształcenia zostały pozytywnie zweryfikowane w ramach rozpoznania wniosku o uzyskanie uprawnienia do prowadzenia ocenianego kierunku. Podejmując uchwałę Nr 656/2018 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej było świadome tych okoliczności i uwzględniło je. Wzięło też pod uwagę, iż ocena programowa nie obejmuje wyłącznie oceny podstaw formalnych kształcenia na ocenianym kierunku. Zgodnie z ds. 48a ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2183 z późn. zm.), wiążącym w niniejszej sprawie, Polska Komisja Akredytacyjna dokonuje oceny jakości kształcenia na kierunkach studiów. Ocena jakości kształcenia nie sprowadza się do weryfikacji aktów prawnych konstytuujących kształcenie na kierunku, ale dotyczy – przede wszystkim – oceny skuteczności działań zmierzających do realizacji postanowień owych aktów prawnych. Zgodnie ze statutem Polskiej Komisji Akredytacyjnej w brzmieniu relewantnym dla przedmiotowej sprawy (załącznik do uchwały Nr 3/2016 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 29 listopada 2016 r., załącznik nr 2, Szczegółowe kryteria oceny programowej, Profil praktyczny, ocena spełnienia kryterium 2 (Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia) obejmuje weryfikację skuteczności działań związanych z następującymi elementami procesu kształcenia:

2.1 Plan i program studiów – dobór treści i metod kształcenia.

2.2 Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia.

2.3 Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się.

Ustalenia poczynione w ramach rozpoznania wniosku o nadanie uprawnienia do prowadzenia kierunku nie są wystarczające dla oceny skuteczności osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Zarzut sformułowany w Uchwale wiązał się ds. z negatywną oceną poziomu prac dyplomowych. Zmiany zapisów w sylabusach, które podniósł Wnioskodawca, są adekwatnymi działaniami naprawczymi, jednak przedwczesne byłoby wyciąganie w oparciu o same tylko zmiany zapisów formalnych wniosku, iż wyłącznie z powodu ich dokonania skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia wzrosła do poziomu akceptowalnego. Prezydium podtrzymuje zatem stanowisko, iż dopiero dokonanie oceny skutków wdrożenia zmian formalnych wymienionych przez Uczelnię pozwoli na uznanie zarzutu za bezprzedmiotowy.

W związku z powyższym sformułowany uprzednio **zarzut pozostaje w mocy.**

2. Program kształcenia nie zapewnia liczby godzin zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów.

Na studiach stacjonarnych dla całego programu w ramach poszczególnych przedmiotów zaplanowano za mało zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów (tylko 1440 godzin, tj. 57,8 ECTS). Przedstawione przez Uczelnię materiały, a zwłaszcza dokumentacja zajęć e-learningowych nie pozwala uznać, że kontakt z prowadzącym zajęcia w trybie e-learning obejmuje wskazaną przez Uczelnię liczbę godzin, nieprawidłowo zaliczono do tej puli praktyki zawodowe prowadzone przez opiekuna, a nie nauczyciela akademickiego. Ponadto część praktyk zalicza się na podstawie aktywności zawodowej, co wyklucza bezpośredni kontakt pomiędzy studentem i nauczycielem

akademickim. Za niezasadne należy uznać także wliczanie dobrowolnych konsultacji do puli zajęć „kontaktowych”.

Stanowisko Uczelni

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Uczelnia podniosła, iż „...stosowane przez WSB w Toruniu standardy zaliczały (obok zaliczonych powyżej) następujące formy kontaktu studentów z prowadzącymi: praktyki zawodowe, 20% godzin wszystkich zajęć e-learningowych w programie studiów, egzaminy (każdy egzamin, liczony średnio jako 1 godzina lekcyjna; wliczono tylko przedmioty »wykładowe«, bo zaliczenia ćwiczeń, konwersatoriów zazwyczaj odbywają się w trakcie zajęć) oraz konsultacje.

- Jako wymagające bezpośredniego kontaktu z wykładowcą należy uznać 480 godzin praktyki zawodowej w programie kształcenia dla kierunku Psychologia w biznesie (zgodnie z interpretacją eksperta PKA Piotra Pokornego – <http://piotrpokorny.pl/minimalna-liczba-godzin-na-studiach/>). Również MniSW zalicza praktyki zawodowe jako zajęcia z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego. Powyższe stanowisko MniSW prezentowane jest na szkoleniach ds. ostatnio z zakresu Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce pt. »SPRAWY DOTYCZĄCE KSZTAŁCENIA ORAZ SZKOŁY DOKTORSKIE« w ramach projektu »Liderzy w zarządzaniu uczelnia« realizowanego w ramach III osi priorytetowej Programu operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój: 24-25 października 2018 roku w Warszawie (udział Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia ds).

Studenci w zakresie praktyk zawodowych po stronie WSB w Toruniu mają zapewnionego opiekuna i jest nim Menedżer kierunku, który jest nauczycielem akademickim ze stopniem naukowym doktora, zatrudnionym w uczelni na podstawowym miejscu pracy. Jednoznacznie pozwala to stwierdzić, że przedmiot ten realizowany jest z »bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów«. Ponadto studenci odbywający praktyki mają zapewnionego zawsze opiekuna po stronie firmy, w której ją odbywają, a także opiekuna ze strony Biura Karier, przez które są kierowani na praktyki.

- Sama definicja e-learningu: »E-learning jest interaktywnym procesem kształcenia, który poprzez dostępne środki techniczne umożliwia realizację określonych relacji pomiędzy wykładowcą (tutorem) i studentem, a także pomiędzy poszczególnymi studentami w grupie«, Propedeutyka kształcenia na odległość, 2013, s. 48. <https://open.kul.lublin.pl/kurs.html?op=5&zbid=37&aid=77&powid=103&kstart=0>), podobne stanowisko prezentowane jest przez Stowarzyszenie E-learningu Akademickiego w opracowaniu pt. Ocena zajęć dydaktycznych prowadzonych z wykorzystywaniem metod i technik kształcenia na odległość. Opracowanie przygotowane przez Stowarzyszenie E-learningu Akademickiego dla Polskiej Komisji Akredytacyjnej, http://sea.edu.pl/pliki/SEA_ocena-zajec-dla-PKA_zatwierdzony.pdf) nie pozwala się zgodzić, z interpretacją zawartą w Uchwale PKA, że zajęć e-learningowych nie zalicza się do zajęć wymagających bezpośredniego udziału wykładowcy. Zajęcia e-learningowe wymagają kontaktu wykładowcy ze studentami, chociażby prezentowany podczas wizytacji e-learning z Filozofii, Socjologii, Zarządzania i innych przedmiotów, które uwzględniają również moderowanie dyskusji przez wykładowcę, zadawanie pytań przy użyciu czatu dostępnego na platformie Moodle, czy też bieżący kontakt z wykładowcą poprzez wysyłanie e-maila z zapytaniem przez platformę. Wykładowca zatem cały czas monitoruje aktywności studenta na platformie i ma z nim kontakt.

Wykorzystanie narzędzi takich jak platforma Moodle do kształcenia na odległość jest zgodna z trendami światowymi i WSB stara się tym trendom sprostać, tym bardziej, że studenci wchodzący na rynek pracy są przygotowani do korzystania ds. ze szkoleń, które przedsiębiorstwa i instytucje organizują w formie e-learningowej. Dlatego też, zaliczenie tylko 20% godzin z puli wszystkich godzin w formie e-learningowej z programu kształcenia

tj. 46 godzin i uznanie ich jako z bezpośrednim udziałem wykładowcy zdaniem Uczelni jest w pełni uzasadnione. Ponadto, każdy przedmiot nawet ten prowadzony w formie e-learningowej kończy się zaliczeniem lub egzaminem, który są realizowane w siedzibie WfiZ w Bydgoszczy. Bilans godzinowy egzaminów dla całego programu kształcenia kierunku Psychologia w biznesie wynosi 38 godzin. Tak więc nie można zgodzić się z argumentem, że e-learning nie może być traktowany jako zajęcia z bezpośrednim udziałem wykładowcy.

- Każdy wykładowca, nawet ten prowadzący zajęcia w formie e-learningowej jest zobowiązany do pełnienia co najmniej jednej godziny konsultacji tygodniowo w murach uczelni – co wymaga bezpośredniego kontaktu wykładowcy ze studentem, dlatego też, należy do zajęć kontaktowych zaliczyć 690 godzin dyżurów pełnionych przez wykładowców dla studentów kierunku Psychologia w biznesie.

- Uznanie zatem wyliczonych w sposób powyższy godzin jako wymagających bezpośredniego udziału wykładowcy nie powinno budzić żadnych wątpliwości. Był to sposób dotychczas zaakceptowany przez wszystkie Zespoły Oceniające PKA wizytujące naszą Uczelnię. Suma wszystkich wskazanych godzin z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów wynosi zatem 2694 godzin, co oznacza 107,8 ECTS, co stanowi 60% punktów ECTS programu studiów na kierunku Psychologia w biznesie”.

Wnioskodawca konkludował, że stawiany zarzut jest bezprzedmiotowy i program studiów na studiach stacjonarnych jest programem spełniającym wymagania ustawowe.

Stanowisko Prezydium PKA

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy przedstawiono informacje o stanie faktycznym istniejącym na Uczelni, które już zostały wzięte pod uwagę przez Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej przy podejmowaniu uchwały nr 656/2018. Prezydium PKA podtrzymuje stanowisko, iż praktyki zawodowe nie są *ipso per se* zajęciami dydaktycznymi wymagającymi bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów. Mogłyby być za takie uznane tylko wtedy, gdyby podstawy prawne realizacji praktyk udział taki przewidywały jako stały element realizacji praktyki. Fakt, iż jeden z nauczycieli akademickich pełni funkcję menedżera kierunku nie jest tożsamy z jego bezpośrednim udziałem w realizacji praktyk zawodowych. Trudno sobie nawet wyobrazić, aby był on w stanie uczestniczyć w realizacji praktyk na rzecz każdego studenta z osobna. Pracownicy firmy nie są zaś nauczycielami akademickimi. Konsultacje są instytucją fakultatywną, z której student w ogóle nie musi korzystać, zatem wliczanie godzin dyżurów do puli godzin zajęć jest chybione. Co więcej, zgodnie z przepisami przyjętymi dla ocenianego kierunku, część praktyk zalicza się na podstawie aktywności zawodowej, co samo z siebie wyklucza bezpośredni kontakt pomiędzy studentem i nauczycielem akademickim. Jeśli chodzi o zajęcia e-learningowe, to nie zostały one wliczone do puli godzin zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów, ponieważ dokumentacja zajęć e-learningowych przedstawiona przez Uczelnię nie pozwalała uznać, że kontakt z prowadzącym zajęcia w trybie e-learning obejmuje wskazaną przez Uczelnię liczbę godzin. Do wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy nie dołączono żadnej dodatkowej dokumentacji tych zajęć, która pozwalałaby uznać, że kontakt z prowadzącym zajęcia w trybie e-learning obejmuje wskazaną przez Uczelnię liczbę godzin.

W związku z powyższym sformułowany uprzednio **zarzut pozostaje w mocy**.

3. Uczelnia nie zapewnia kształcenia powiązanego z kształtowaniem praktycznych kompetencji zawodowych w wymiarze określonym w przepisach prawa.

Na studiach niestacjonarnych program studiów przewiduje, iż praca własna studenta stanowi 75-80% wartości ECTS przypisanej do danego przedmiotu ds. Zachowania organizacyjne – 80% ECTS, Organizacyjne i prawne aspekty prowadzenia mediacji – 80%, Elementy teorii

negocjacji – 73,3% ECTS. Analiza prac etapowych przygotowanych w ramach wymienionych przedmiotów wskazuje na przeszacowanie nakładu pracy własnej studentów, ponadto aktywność własna dokumentowana przez te prace nie stanowi potwierdzenia osiągnięcia przez studentów praktycznych umiejętności zawodowych psychologa biznesu w takim zakresie, na jaki wskazuje liczba ECTS przypisana do pracy własnej studenta. Potwierdza to również treść wielu sylabusów, ponieważ opisana w nich aktywność własna ogranicza się do lektury literatury przedmiotu i przygotowania do egzaminu (ds. Finanse behawioralne, Coaching i mentoring biznesowy, Podstawy komunikacji społecznej, Psychologia zarządzania organizacją, Inicjowanie i prowadzenie własnej działalności gospodarczej, Kłamstwo i jego wykrywanie, Organizacyjne i prawne aspekty prowadzenia mediacji). Tym samym na studiach niestacjonarnych nie jest spełniony wymóg nauczania powiązanego z kształtowaniem praktycznych kompetencji zawodowych i społecznych studenta (§ 4 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. z 2016 r. poz.1596, z późn. zm.). Uczelnia przeprowadziła zmiany w kartach przedmiotów, jednakże dopiero ponowna weryfikacja pozwoli ocenić, jak zmiany te wpływają na praktykę dydaktyczną.

Stanowisko Uczelni

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Uczelnia podniosła, iż Jej obiekcie dotyczą:

„- Wyliczeń podanych w Uchwale PKA w kwestii nakładu pracy własnej na studiach niestacjonarnych. Praca własna studenta niestacjonarnego w toku całych studiów stanowi w zależności od specjalności 63,3-64 %, a nie jak wskazuje uzasadnienie powyższego punktu Uchwały, aż 75-80 %. W argumentacji wybiórczo wskazano przedmioty, które posiadają najwyższe wskaźniki w tym zakresie, podczas gdy istnieje wiele o znacznie niższym, jak ds. Psychologia w marketingu 49,3 %, Marketing 44 %, Trening stymulowany (indywidualny i grupowy) 40 % ds.

- Wskazania przeszacowania pracy własnej uzyskanej wyłącznie na podstawie analizy prac etapowych. W Uchwale stwierdzono: »Analiza prac etapowych przygotowanych w ramach wymienionych przedmiotów wskazuje na przeszacowanie nakładu pracy własnej studentów, ponadto aktywność własna dokumentowana przez te prace nie stanowi potwierdzenia osiągnięcia przez studentów praktycznych umiejętności zawodowych psychologa biznesu w takim zakresie, na jaki wskazuje liczba punktów ECTS przypisana do pracy własnej studenta«. Należy zaznaczyć, że prace etapowe stanowią tylko jeden z wielu elementów kształtujących praktyczne kompetencje zawodowe, takich jak organizacja pracy, podział zadań w przypadku prac zespołowych, komunikacja interpersonalna, ale i analiza literatury, wyszukiwanie informacji, ich selekcja i wybór, prezentacja efektów pracy ds. Zatem nie można traktować pracy etapowej jako jedynej »potwierdzenia osiągnięcia przez studentów praktycznych umiejętności zawodowych psychologa biznesu«.

Ponadto w odpowiedzi na tę uwagę ponownie dokonano analizy wszystkich sylabusów i w przypadku 24 przedmiotów skorygowano liczbę punktów ECTS przypisanych do zajęć o charakterze praktycznym, co gwarantuje realizację zajęć kształcących praktyczne kompetencje zawodowe na poziomie ponad 50% ECTS i wynosi w zależności od specjalności 97,9-99,9 punktów ECTS.

- Stwierdzenia Uchwały: »Potwierdza to również treść wielu sylabusów, ponieważ opisana w nich aktywność własna ogranicza się do lektury literatury przedmiotu i przygotowania do egzaminu (wymieniono przedmioty) «. Analiza przedstawiona w załączniku nr 1, w którym zamieszczono cytaty z sylabusów do przedmiotów wymienionych w Uchwale, przeczy temu jednoznacznie. Wniosek ten wysnuto wyłącznie na podstawie punktu 6. Formularza sylabusa, niefortunnie zatytułowanego Praca indywidualna studenta, który z założenia obejmuje jedynie informacje uzupełniające, w stosunku do treści zamieszczonych w innych punktach sylabusa.

Zatem wniosek ten jest nadmiernym uproszczeniem, gdyż patrząc całościowo na każdy spośród wymienionych sylabusów, (a nie tylko przez pryzmat punktu 6.), znajdziemy w nim wiele różnych aktywności, kształtujących kompetencje społeczne i umiejętności praktyczne, przygotowujące do zawodu. Pośród nich należy wymienić metody pracy aktywizujące studenta, z zastosowaniem metod problemowych, a także studia przypadków, wykonywanie zadań związanych z analizą i diagnozą problemu, wskazaniem możliwych rozwiązań i feedbacku. Aktywności studentów realizowane są na uczelni, poza nią lub są przygotowane na podstawie analizy literatury przedmiotu, co wskazuje na stosowanie większości metod znanych współczesnej dydaktyce szkoły wyższej, nakierowanej na kształtowanie umiejętności i kompetencji. Zatem nie można zgodzić się z konkluzją: »Tym samym na studiach niestacjonarnych nie jest spełniony wymóg nauczania powiązanego z kształtowaniem praktycznych kompetencji zawodowych i społecznych studenta«.

Warto dodać, że szczególnie studenci niestacjonarni Psychologii w biznesie wpisują w odpowiedziach otwartych Badania Atrybutów Marki, że jest zbyt wiele prac zaliczeniowych, projektowych oraz innych aktywności, które muszą wykonać przygotowując się do zajęć i zaliczeń, zatem nie postrzegają tego kierunku jako niezbyt obciążającego, a wręcz sugerują coś przeciwnego.

Ważną informacją jest też fakt, że ani jedno zajęcia na studiach niestacjonarnych nie zostały poddane hospitacji, gdyż kontrola odbywała się w środku tygodnia. Ich wizytacja unaoczniałaby członkom ZO PKA wysokie oczekiwania, dużą aktywność i świadomość studiowanych zagadnień wśród niestacjonarnych studentów Psychologii w biznesie.

- Nieprzedstawienia metody pomiaru upracticznienia programu kształcenia przez ZO PKA. We wniosku o nadanie uprawnień do kształcenia na kierunku Psychologia w biznesie wskazano zajęcia związane z kształtowaniem praktycznych kompetencji zawodowych. Metoda, którą wówczas zastosowano do pomiaru udziału tego rodzaju zajęć w programie kształcenia na PSB nie została przez PKA zakwestionowana. Ta sama metoda pomiaru udziału zajęć służących zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych została zastosowana w celu wskazania tego rodzaju zajęć w raporcie samooceny s. 34-35 z uwzględnieniem wytycznych z rozporządzenia MniSW z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów. Liczba punktów przypisanych tym zajęciom wynosiła 117-119 punktów ECTS w zależności od specjalności.

Stwierdzenie niespełniania przez uczelnię wymogu nauczania powiązanego z kształtowaniem praktycznych kompetencji zawodowych i społecznych, w tym paragrafu 4 ust. 4 pkt. 1 powyższego rozporządzenia w sensie prawnym jest bezzasadny. Treść tego paragrafu nie odnosi się bowiem wyłącznie do zajęć z udziałem nauczyciela. Czy przeczytanie instrukcji użytkowania sprzętu do wykonania czynności zawodowej (praktycznej) nie jest kompetencją praktyczną? A zatem student Psychologii w biznesie, który ds. w ramach przygotowania do zajęć praktycznych zajmuje się studiami literaturowymi w zakresie zastosowania eyetrackera kształtuje kompetencje praktyczne. Gdyby przyjąć interpretację ZO PKA, to zapewne żaden kierunek w polskim systemie prawnym o profilu praktycznym nie spełniałby wymogów prawnych, bowiem żadna z polskich uczelni nie dzieli pracy własnej studenta na pracę własną »kształtującą umiejętności praktyczne« oraz »inną pracę własną«.

Obecnie obowiązuje Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów i uczelnia przeprowadziła analizę udziału punktów ECTS obejmujących zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne. W związku z zastrzeżeniem przedstawionym w Uchwale PKA dokonano analizy ze szczególną starannością, w wyniku której ustalono, że udział takich zajęć w realizowanym programie studiów wynosi w zależności od specjalności na studiach niestacjonarnych od 58 do 61,5% punktów ECTS. 7.

Wysoki poziom upracticznienia kierunku Psychologia w biznesie wynika równiez z prowadzenia zajęc przez wykładowców, którzy w większości są praktykami o dużym doświadczeniu w biznesie, a także z licznych pozaprogramowych aktywności:

- działalności kół naukowych – w tej chwili działają trzy koła naukowe dedykowane studentom Psychologii w biznesie: Koło Psychologii Negocjacji i Mediacji, Koło Psychologii Praktycznej oraz Koło Coachingu. Ponadto studenci są uprawnieni do uczestnictwa we wszystkich kołach naukowych istniejących na uczelni;
 - spotkań na Uczelni z naszymi partnerami biznesowymi i przedstawicielami lokalnego biznesu, którzy dzielą się swoimi doświadczeniami i odpowiadają na pytania studentów (...);
 - realizowanych u partnerów biznesowych praktyk i staży, po których niektórzy studenci otrzymali pracę;
 - oferowanych przez Biuro Karier indywidualnych spotkań i szkoleń z doradcą zawodowym (z mgr. Psychologii), a także dodatkowych kursów i warsztatów, finansowanych ze środków UE;
 - comiesięcznymi otwartymi szkoleniami z zakresu ZZL (...);
 - wizyt studyjnych;
 - innych dodatkowych corocznych wydarzeń na Wydziale w Bydgoszczy ds. obchody Dnia Mózgu (studenci współuczestniczą w przygotowaniu eksperymentów), Tygodnia Coachingu”.
- Do wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy dołączono karty zajęć prowadzonych na ocenianym kierunku.

Stanowisko Prezydium PKA

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy przedstawiono informację o podjęciu właściwych (zdaniem Wnioskodawcy) działań naprawczych już na etapie odpowiedzi na raport Zespołu Oceniającego (zmiany w sylabusach). Podejmując uchwałę Nr 656/2018 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej było świadome podjęcia tych działań i uwzględniło je. Jednak wzięło też pod uwagę, tak jak w przypadku zarzutu 1, iż ocena programowa nie obejmuje wyłącznie oceny podstaw formalnych kształcenia na ocenianym kierunku. Zmiany zapisów w sylabusach, które podniósł Wnioskodawca, są adekwatnymi działaniami naprawczymi, jednak przedwczesne byłoby wyciąganie w oparciu o same tylko zmiany zapisów formalnych wniosku, iż wyłącznie z powodu ich dokonania skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia wzrosła do poziomu akceptowalnego. Prezydium podtrzymuje zatem stanowisko, iż dopiero dokonanie oceny skutków wdrożenia zmian formalnych wymienionych przez Uczelnię pozwoli na uznanie zarzutu za bezprzedmiotowy. W związku z powyższym sformułowany uprzednio **zarzut pozostaje w mocy**.

4. Sposób organizacji praktyki zawodowej i dyplomowej, a także ich realizacja nie zapewniają osiągnięcia celów nauczania o profilu praktycznym ani zrealizowania przypisanych praktykom efektów kształcenia.

Zdecydowana większość studentów zalicza praktykę zawodową na podstawie pracy zawodowej. Nie prowadzi się ewaluacji miejsc odbywania praktyk pod kątem możliwości osiągnięcia w nich wszystkich efektów kształcenia. Sposób dokumentowania zaliczenia jest mało precyzyjny. Dokumentacja nie zawiera śladów analizy czy dokumenty z zakresem obowiązków zawodowych studentów potwierdzają uzyskanie efektów kształcenia powiązanych z sylwetką absolwenta kierunku. Praktyka zawodowa dyplomowa (160 godzin) nie gwarantuje osiągnięcia efektów kształcenia właściwych dla profilu praktycznego, gdyż zawiera i realizuje aktywności właściwe dla klasycznego seminarium dyplomowego. Uczelnia zmodyfikowała treść praktyki dyplomowej wskazując na przeprowadzenie diagnozy problemu w przedsiębiorstwie i sugerowanie rekomendacji w środowisku pracy. Przyjęte

rozwiązanie należy ocenić jako poprawiające proces dyplomowania, a nie samych praktyk zogniskowanych na realizacji określonych celów edukacyjnych.

Tym samym należy uznać, że uczelnia realnie nie oferuje studentom praktyk zawodowych w wymiarze co najmniej 3 miesięcy, co czyniłoby zadość przepisowi rozporządzenia ujętemu w § 7 ust. 1 pkt 2 lit. c.

Stanowisko Uczelni

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Uczelnia podniosła, iż „...zastrzeżenie odnośnie praktyki zawodowej dotyczy jej zaliczania, w wielu przypadkach, na podstawie stażu zawodowego i zatrudnienia. Sytuacja ta wynika z faktu, że zdecydowana większość studentów Wyższej Szkoły Bankowej w Toruniu to osoby pracujące studiujące w formie niestacjonarnej, często zgodnie ze studiowanym kierunkiem. Również na studiach stacjonarnych obserwujemy tendencję do łączenia nauki z pracą. Uczelnia ocenia to bardzo pozytywnie starając się popierać zdobywanie doświadczeń zawodowych w trakcie studiów, a w konsekwencji poznawanie realiów rynku pracy, co pozwala na pozostanie w systemie edukacji oraz rozpoczęcie aktywności zawodowej. To jeden z podstawowych wyróżników praktyczności studiów. Student ubiegający się o zaliczenie praktyki na podstawie doświadczenia zawodowego przedstawia zaświadczenie o przebiegu zatrudnienia oraz wykonywanych obowiązków, co pozwala zweryfikować osiągnięcie efektów kształcenia przypisanych praktyce zawodowej i na tej podstawie jej zaliczenia w przypadku uzyskania wszystkich wymaganych efektów kształcenia.

Nieprawdą jest, że uczelnia nie prowadzi ewaluacji miejsc odbywania praktyk, ponieważ Menedżer Kierunku, każdorazowo weryfikuje dokumentację prezentowaną przez studentów, którzy odbywają praktykę w firmach współpracujących z WSB lub w przedsiębiorstwach rozpoznawalnych w regionie. Ponadto Biuro Karier prowadzi monitoring telefoniczny lub konsultuje się z opiekunem studenta ze strony przedsiębiorstwa.

Uczelnia przestrzega jednakowych standardów na wszystkich kierunkach studiów, również tych dotyczących praktyk zawodowych i dyplomowych. Przedstawione zastrzeżenie dotyczące praktyk stoi w jawnej opozycji do dotychczasowych ocen Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wcześniejsze raporty z wizytacji albo nie zawierały żadnych zastrzeżeń dotyczących organizacji praktyk zawodowych i dyplomowych albo wręcz zawierały bardzo pozytywne uwagi. I tak:

- Raport z wizytacji dokonanej w dniach 2-3.07.2017 r. na kierunku Finanse i rachunkowość wymienia (str. 14) praktykę zawodową i praktykę zawodową-dyplomową wśród przedmiotów gwarantujących realizację efektów kształcenia w zakresie profilu praktycznego oraz pozytywnie oceniali (str. 21-23) organizację praktyk i ich zaliczenie na podstawie doświadczenia zawodowego zgodnego z kierunkiem studiów.

- Raport z wizytacji dokonanej w dniach 20-21.09.2015 r. na kierunku Zarządzanie w uzasadnieniu oceny spełnienie kryterium 5.3. (str. 24-25) wymienia ds. »Ponadto wysoko należy ocenić rozwiązania służące godzeniu pracy zawodowej z nauką (ds. możliwość potwierdzania efektów uzyskanych w trakcie pracy zawodowej w odniesieniu do praktyki«.

- Raport z wizytacji dokonanej w dniach 8-9.11.2014 r. na kierunku Logistyka w uzasadnieniu oceny spełnienie kryterium 5.3. (str. 23-24) wymienia ds. »Praktyka zawodowa wspiera realizację efektów kształcenia i jest bardzo dobrze zharmonizowana z procesem kształcenia«, ponadto w kryterium 2 (str. 14) pozytywnie oceniono sposób zaliczania praktyk na podstawie wykonywanej pracy zawodowej.

Założeniem i celem praktyki dyplomowej było i jest w szczególności: praktyczne poznanie procesów z zakresu psychologii w biznesie zachodzących w danym środowisku pracy, dokonanie wyboru jednego problemu, którego będzie dotyczyć praca dyplomowa, przeprowadzenie diagnozy i analizy tego zjawiska w przedsiębiorstwie i opracowanie

wniosków i rekomendacji, rozwiązań do wdrożenia w praktyce, co znajduje odzwierciedlenie również w strukturze prac dyplomowych. Założenia i cel kształcenia w zakresie praktyki dyplomowej zostały doszczegółowione (załącznik nr 2) zgodnie z zaleceniem zawartym w raporcie Zespołu Oceniającego, jednak niezmiennie praktyka dyplomowa dostarcza studentom case studies, które są przedmiotem dogłębnych badań i analiz wykorzystywanych w pracach dyplomowych studentów”.

Wnioskodawca konkludował, iż zarzut 4 uważa za głęboko niesłuszny.

Stanowisko Prezydium PKA

Wbrew argumentom przedstawionym przez Wnioskodawcę fakt, iż większość studentów pracuje, nie może być powodem liberalizacji wymogów związanych z odbywaniem praktyki zawodowej. Działania Uczelni dotyczące takiej organizacji praktyki zawodowej i praktyki dyplomowej, aby ich przeprowadzenie zapewniało osiągnięcie celów nauczania o profilu praktycznym i zrealizowanie przypisanych praktykom efektów kształcenia nie są adekwatne do założeń formalnych, ujętych w aktach konstytuujących kierunek. Prezydium podtrzymuje także i w tym wypadku stanowisko, iż dopiero dokonanie oceny skutków wdrożenia przez Uczelnię odpowiednich działań naprawczych pozwoli na uznanie zarzutu za bezprzedmiotowy.

W związku z powyższym sformułowany uprzednio **zarzut pozostaje w mocy**.

5. Proces dyplomowania nie zapewnia osiągnięcia efektów kształcenia właściwych dla poziomu i profilu studiów, stwierdza się niski poziom prac dyplomowych oraz nieskuteczną organizację pracy studentów i nieprzydatność zajęć wspomagających seminarium. Nieskuteczny jest także nadzór opiekunów prac.

Czas przeznaczony na napisanie pracy przewidziany w programie studiów obejmuje 660 godzin na jednego studenta: 450 godzin pracy własnej, 50 godzin zajęć seminaryjnych, 160 godzin praktyki dyplomowej. Po przemnożeniu przez liczbę autorów pracy, daje to wartość 2640 godzin. Grupowy charakter pracy dyplomowej powoduje, że jej część pisana jest tylko przez jednego studenta, co oznacza, że nie wszyscy autorzy pracy dyplomowej osiągnęli zakładane efekty kształcenia. Na przykład w pracy *Marketingowe triki w branży odzieżowej, spożywczej oraz elektroniki użytkowej* napisanej przez 5 osób tylko jeden student napisał rozdział pierwszy i rozdział trzeci pracy, cztery pozostałe osoby są współautorami dwóch rozdziałów. Oznacza to, że żaden z autorów nie potwierdził osiągnięcia wszystkich częściowych kryteriów oceny pracy. Mimo to wszyscy studenci otrzymali taką samą ocenę i jest to ocena – dobry. Prace dyplomowe są na bardzo zróżnicowanym poziomie, niektóre miały wady metodyczne: ds. wadliwie określony cel pracy, gdzie jako cel wskazano „ukazanie sytuacji zawodowej osób niepełnosprawnych”, inne prace cechowała nieharmonijna struktura, brak hipotez badawczych. W pracach pojawiał się język publicystyczny. Rzadko wykorzystywano narzędzia analizy statystycznej. Wnioski zawarte w niektórych pracach mają charakter ogólnikowy. Są one w małym stopniu powiązane z badaniami prowadzonymi przez autorów pracy. Tylko część z nich zawiera wnioski o charakterze aplikacyjnym. Tym samym wskazują, że nie tylko nie zostały osiągnięte efekty kształcenia przyjęte dla seminarium dyplomowego, ale także efekty dla przedmiotów: *Metody badań w biznesie i psychologii* oraz *Statystyka*. Ds. w sylabusie przedmiotu *Statystyka* przyjęto, że osiągnięte zostaną takie efekty kształcenia, jak „...zna metody analizy współzależności zjawisk”, „...potrafi zastosować, wykonać i zinterpretować wyniki analizy korelacyjno-regresyjnej dla jednostek gospodarczych”, „Student potrafi wykorzystać podstawowe pakiety statystyczno-ekonometryczne”. Ponadto prace są oceniane nieadekwatnie do ich wartości merytorycznej. Dominują oceny bardzo dobry i dobry. Pytania

obowiązujące studentów na egzaminie dyplomowym dotyczą niemal wyłącznie zagadnień psychologicznych.

Uczelnia zobowiązała się do doskonalenia procesu dyplomowania ds. poprzez szkolenia opiekunów i recenzentów w ramach obowiązujących rozwiązań koncepcyjnych.

Stanowisko Uczelni

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Uczelnia podniosła, iż „...- Liczba godzin przewidziana w programie studiów na przygotowanie prac licencjackich została ustalona w odpowiedzi na potrzeby zgłaszane przez studentów potrzebujących dużych nakładów czasowych na kształtowanie różnych kompetencji, szczególnie językowych. Ponadto na zalecenie Komisji ds. jakości kształcenia wprowadzono dodatkowy przedmiot okołoseminaryjny: Proseminarium (realizowany po raz pierwszy w semestrze zimowym roku akademickiego 2016/17) w celu zapoznania studentów z formalnymi wymogami pisanie prac licencjackich.

- Zespołowy charakter prac wymaga ukształtowania zespołu (a nie grupy), co oznacza pracę nad kształtowaniem kompetencji współpracy, zdefiniowanie ról w zespole, poprawę komunikacji, podziału i organizacji pracy, co wymaga większego nakładu czasowego, niż prace indywidualne. Dlatego też, niesłusznym jest postrzeganie prac zespołowych jako tych, które wymagają mniejszego nakładu czasu. W uzasadnieniu Uchwały czytamy: »Grupowy charakter pracy dyplomowej powoduje, że jej część pisana jest tylko przez jednego studenta, co oznacza, że nie wszyscy autorzy pracy dyplomowej osiągnęli zakładane efekty kształcenia (plus przykład)«. Ta argumentacja nie uwzględnia właśnie kwestii tworzenia i funkcjonowania zespołu, gdzie jej członkowie dzielą się zadaniami. Każdy z nich pisze pewną część pracy, co uwzględniane jest w ocenie promotora, który ocenia zarówno efekt w postaci pracy dyplomowej, jak i każdego studenta indywidualnie. Każdy student jest poddawany ocenie indywidualnej pod kątem trzech kryteriów: nakładu pracy własnej, umiejętności pracy w zespole oraz prezentacji pracy. Publiczna prezentacja pracy jest ważnym weryfikatorem znajomości wszystkich zagadnień przygotowanych w pracy, zatem nie można bazować wyłącznie na deklaracji studenta. Każda praca ma charakter empiryczny, co oznacza, że teoria jest następnie wykorzystywana do tworzenia założeń badawczych, a także narzędzia badawczego, które wymaga świadomości w zakresie problematyki badań. Zatem argumentacja przedstawiona w Uchwale nie charakteryzuje całościowo zagadnienia, a jedynie niektóre jego elementy. To, że wszyscy studenci otrzymali w podanym przykładzie tę samą ocenę nie wynika z oceniania wszystkich jednakowo, a ze stosowanego narzędzia do oceniania Rubrix.

- Poziom prac dyplomowych jest różny, ze względu na różny stopień realizacji wymogów stawianych studentom w procesie dyplomowania, a tym samym zróżnicowanie ocen w recenzjach prac, co jest wręcz pożądaną praktyką w procesie dydaktycznym.

- Zacytowana poniżej konkluzja jest w naszej ocenie nieadekwatna do przedstawionej argumentacji: »Tym samym wskazują, że nie tylko nie zostały osiągnięte efekty kształcenia przyjęte dla seminarium dyplomowego, ale także efekty dla przedmiotów: Metody badań w biznesie i psychologii oraz Statystyka...«.

- »Pytania obowiązujące na egzaminie dyplomowym dotyczą niemal wyłącznie zagadnień psychologicznych» jest zarzutem nieprawdziwym. W odpowiedzi na raport pokontrolny ZO PKA Uczelnia już wskazała, że opracowane przez Zespół dydaktyczny zagadnienia na egzamin dyplomowy w większości odnoszą się do wykorzystania wiedzy z psychologii w sytuacjach biznesowych« - załączono również obowiązujące Zagadnienia egzaminacyjne (załącznik nr 3). Poniżej podajemy pierwszych sześć zagadnień: 1. Reguły wywierania wpływu wg Roberta Cialdiniego i ich wykorzystanie w marketingu; 2. Planowanie zasobów ludzkich, prowadzenie doboru i selekcji pracowników; 3. Zniekształcenia i błędy w ocenianiu

i podejmowaniu decyzji; 4. Zarządzanie konfliktem w zespole; 5. Racjonalne, nawykowe i impulsywne decyzje konsumenckie; 6. Wykorzystanie wiedzy na temat procesów poznawczych w komunikacji rynkowej i reklamie”.

Konkludując, Uczelnia wniosła o odstąpienie od zarzutów stawianych w tym punkcie.

Stanowisko Prezydium PKA

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy przedstawiono polemikę z oceną sposobu osiągnięcia efektów kształcenia związanych z pracami dyplomowymi. Prezydium podtrzymuje jednak negatywną ocenę praktyki pisanie prac dyplomowych z zakresu nauk społecznych, wynikającą w szczególności z przyjętego w ramach kierunku modelu przygotowania pracy w zespołach kilkusobowych. Pisanie pracy dyplomowej nie ma na celu zdobywanie umiejętności działania w zespole, ale – przede wszystkim – wykazanie przez studenta indywidualnej realizacji efektów kształcenia z zakresu wiedzy i umiejętności. Uczelnia nie przedstawiła satysfakcjonujących informacji o tym w jaki sposób nauczyciel akademicki (promotor, recenzent, etc.) weryfikuje indywidualną realizację efektów kształcenia, przez każdego ze współautorów pracy dyplomowej.

W związku z powyższym sformułowany uprzednio **zarzut pozostaje w mocy**.

6. Niski poziom prac etapowych oraz niewłaściwie oszacowany nakład pracy własnej studenta.

Analiza losowo wybranych prac etapowych wykazała, że część przedmiotowych efektów kształcenia nie jest osiągana. Na przykład w ramach przedmiotu *Psychologia rozwojowa* brak potwierdzenia weryfikacji efektu: „Student potrafi opracować niezbędne działania edukacyjne, wychowawcze, kulturalne, pomocowe na podstawie wiedzy o różnych sposobach funkcjonowania osób w życiu społecznym, z uwzględnieniem wiedzy na temat zaburzeń ich funkcjonowania”. Jako niewłaściwe należy wskazać próby weryfikowania umiejętności testem.

Ds. w ramach przedmiotu *Elementy teorii negocjacji* efekt „Student prowadzi negocjacje i mediacje z efektywnym wykorzystaniem komunikacji interpersonalnej w środowisku zróżnicowanym kulturowo” ma być weryfikowany przez test oraz kolokwium.

Nakład pracy studentów przeznaczany na przygotowanie się do zajęć (w tym prezentacji i projektów) w przypadku niektórych przedmiotów, zwłaszcza na studiach niestacjonarnych jest przeszacowany z uwagi na zakres tematyczny, grono osób przygotowujących oraz poziom opracowania (ds. *Zachowania organizacyjne* – 80% ECTS, *Organizacyjne i prawne aspekty prowadzenia mediacji* – 80%, *Elementy teorii negocjacji* -73,3% ECTS).

Stanowisko Uczelni

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Uczelnia odwołała się do uchwały PKA wskazując, że podano w niej dwa przykłady:

„- Psychologię rozwojową (właściwa nazwa w ścieżce kształcenia Psychologii w biznesie to Psychologia rozwoju człowieka), gdzie wskazano: »brak potwierdzenia weryfikacji efektu: Student potrafi opracować niezbędne działania edukacyjne, wychowawcze, kulturalne, pomocowe na podstawie wiedzy o różnych sposobach funkcjonowania osób w życiu społecznym, z uwzględnieniem wiedzy na temat zaburzeń ich funkcjonowania. Jako niewłaściwe należy wskazać próby weryfikowania umiejętności testem«. Nie można zgodzić się z tym wnioskiem, gdyż choć kształtowanie tej umiejętności jest przyporządkowane zarówno do wykładów, jak i do konwersatorium to w punkcie 9. Opis sposobu sprawdzenia osiągnięcia efektów kształcenia czytamy: Wykład: egzamin pisemny; Konwersatorium: aktywne uczestnictwo na zajęciach – prezentacja dotycząca wybranego przez studenta etapu rozwoju; raport z obserwacji w warunkach naturalnych (studium przypadku) oraz kolokwium

pisemne. Następnie w tabeli przy tej umiejętności PSB1_KO_PRC_U03 jako metoda weryfikacji została wskazana wyłącznie aktywność na zajęciach – nie ma mowy o teście;

- Elementy teorii negocjacji w Uchwale wskazano: »efekt: Student prowadzi negocjacje i mediacje z efektywnym wykorzystaniem komunikacji interpersonalnej w środowisku zróżnicowanym kulturowo ma być weryfikowany przez test oraz kolokwium« jest twierdzeniem niepełnym. Ponownie, kiedy rzetelnie przeanalizujemy sylabus to wskazany efekt PSB1_SO_ETN_U03 występuje w punkcie 4. Szczegółowy program zajęć przy następujących treściach wykładowych: »Negocjacja jako proces komunikacyjny i metoda rozwiązywania konfliktów« oraz ćwiczeniowych: »Negocjacja jako narzędzie rozwiązywania konfliktu – studium przypadku«. Kolejno w punkcie 5. Sylabusa czytamy: »Wykład – z zastosowaniem prezentacji multimedialnej; poparty licznymi przykładami; wsparty licznymi materiałami; z elementami zagadnień problemowych, dyskusji, wspólnej analizy problemów pod nadzorem wykładowcy w grupach. Ćwiczenia – wprowadzenie studentów do przerabianego zagadnienia, objaśnianie podawanych treści, rozwiązywanie testów psychologicznych, ćwiczeń, problemów pod nadzorem wykładowcy w grupach w celu ugruntowania wiedzy i pozyskiwania umiejętności oraz kompetencji, analiza przypadku mająca na celu zwiększenie aktywności studentów oraz stosowania i weryfikacji pozyskanej wiedzy w praktyce. Następnie w punkcie 9. Opis sposobu sprawdzenia osiągnięcia efektów kształcenia: podano aż 4 sposoby sprawdzenia tego efektu: »kolokwium, test, rozwiązywanie zadań, aktywność na zajęciach«. Można polemizować czy kolokwium i test jest najwłaściwszym sposobem sprawdzenia osiągnięcia efektu, ale należy podkreślić, że nie jest to jedyna metoda sprawdzenia, towarzyszą jej jeszcze dwie metody: rozwiązywanie zadań i aktywność na zajęciach. Tym samym nie można zgodzić się z tezą w uzasadnieniu punktu 6. Uchwały Prezydium PKA, że »część przedmiotowych efektów kształcenia nie jest osiągnięta«.

W kwestii uzasadnienia, które dotyczy nakładu pracy studentów przeznaczonego na przygotowanie się do zajęć, zwłaszcza na studiach niestacjonarnych, stwierdzono, że jest on przeszacowany. Podane trzy przedmioty: Zachowania organizacyjne – 80% ECTS, Organizacyjne i prawne aspekty prowadzenia mediacji – 80%, Elementy teorii negocjacji – 73,3% ECTS są kolejnym przykładem wybiórczego argumentowania, gdyż praca własna studenta niestacjonarnego w toku całych studiów stanowi w zależności od specjalności 63,3-64%. W argumentacji wskazano wyłącznie przedmioty, które posiadają najwyższe wskaźniki w tym zakresie, podczas gdy istnieje wiele o znacznie niższym, jak ds. Psychologia w marketingu 49,3 %, Marketing 44 %, Trening stymulowany (indywidualny i grupowy) 40 % ds.”

Stanowisko Prezydium PKA

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy przedstawiono głównie polemikę z oceną sposobu osiągnięcia efektów kształcenia związanych z przygotowaniem do zajęć związanych z pracami projektowymi sporządzanymi w zespołach. Ustalenia przedstawione przez Zespół Oceniający PKA jednoznacznie wskazują jednak na przeszacowanie nakładu pracy studentów przeznaczonego na przygotowanie do takich zajęć i problemy dotyczące osiągnięcia przez studentów przypisanych do zajęć efektów kształcenia. Argumentacja Wnioskodawcy, iż prace zespołowe „wymagają większego nakładu czasowego, zwłaszcza dla studentów niestacjonarnych” w świetle tych ustaleń jest chybiona. Prezydium PKA docenia fakt, iż Uczelnia dba o kształtowanie umiejętności pracy zespołowej, ale działania związane z wdrożeniem do pracy zespołowej wyraźnie kolidują z realizacją efektów kształcenia indywidualnie przez każdego ze studentów. Prezydium podtrzymuje także i w tym wypadku stanowisko, iż dopiero dokonanie oceny skutków wdrożenia przez Uczelnię odpowiednich działań naprawczych pozwoli na uznanie zarzutu za bezprzedmiotowy.

W związku z powyższym sformułowany uprzednio **zarzut pozostaje w mocy**.

7. Realizacja procesu kształcenia nie zapewnia osiągnięcia kompetencji językowych na wymaganym poziomie B2.

Nauczanie języka obcego na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych trwa tylko dwa semestry (drugi rok studiów) i obejmuje 16 godzin w semestrze na studiach stacjonarnych i 8 godzin w semestrze na studiach niestacjonarnych. Nauczanie języków obcych jest wspomagane metodą e-learningu. Aktywność ta szacowana jest na 30 godzin w semestrze. Łącznie daje to wymiar 76 godzin języka obcego w całym toku studiów niestacjonarnych i 92 godziny przez cały czas trwania studiów stacjonarnych. Dodatkowo w semestrze piątym studenci mają możliwość realizacji przedmiotu *Communication Skills in Business* także wyłącznie w formie e-learningu.

Uczelnia podjęła działania naprawcze w zakresie organizacji kształcenia językowego mające prowadzić do osiągnięcia wymaganego poziomu kompetencji (Centrum Języków Obcych, zwiększenie liczby godzin kontaktowych, zróżnicowane metody nauczania). Na obecnym etapie oceny jakości kształcenia, niemożliwe jest stwierdzenie, w jakim stopniu podjęte działania miałyby przynieść założone skutki.

Ocenę zadowalającą uzyskało także kryterium skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, ponieważ zastrzeżenia budzi skuteczność systemu w diagnozowaniu nieprawidłowości oraz w zarządzaniu ocenianym kierunkiem studiów, a także trwałym zapewnianiu przestrzegania przepisów prawa oraz nauczania na wymaganym poziomie Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Uczelniany system zapewnienia jakości nie jest skuteczny w diagnozowaniu poziomu prowadzonego kształcenia i nie wykorzystuje posiadanych procedur i narzędzi diagnozy, odnoszącym się do jakości prac dyplomowych i etapowych, spełniania wymogów jakościowych w zasadniczych elementach programu i realizacji toku studiów, wyceny nakładu pracy studentów, praktycznego wymiaru kształcenia, oraz koncepcji i realizacji praktyk studenckich, w szczególności dyplomowych.

Stanowisko Uczelni

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Uczelnia podniosła, iż przedmiotowy zarzut sformułowano wyłącznie na podstawie oceny liczby godzin zajęć języka obcego w planie studiów oraz formy ich realizacji (zajęć kontaktowych oraz e-learningu). Zdaniem Wnioskodawcy, „sformułowane na tej podstawie zastrzeżenia nie uwzględniają roli nowoczesnych metod nauczania, w tym nauczania języków obcych w formie e-learningu, która w dzisiejszych czasach stanowi jedną z najpopularniejszych metod nauczania.

Egzamin kończący naukę języków obcych realizowany jest na wymaganym ustawowo poziomie B2.

Uczelnia stara się zapewnić innowacyjne rozwiązania w zakresie nauki języków obcych. Niejednokrotnie kandydaci na studia pierwszego stopnia reprezentują niższy niż B1 poziom znajomości języka obcego. Poprzez kursy e-learningowe Uczelnia daje możliwość nauki języka obcego tak, aby każdy student miał możliwość podniesienia swoich umiejętności językowych. Ponadto nauka języka obcego w formie e-learningu daje studentowi możliwość wielokrotnego przerobienia materiału (studenci „słabsi”), jak również uczenia się w dogodnym dla niego czasie i terminie. Jest to szczególnie ważne dla studentów aktywnych zawodowo, do których należy większość studentów niestacjonarnych oraz coraz większe grono studentów stacjonarnych.

Nauka języków obcych w WSB w Toruniu oparta jest o zasadę blended learning. Zajęcia te prowadzone są metodą treningu językowego, która kładzie nacisk na aktywną komunikację w języku obcym oraz wprowadza słownictwo zgodne z kierunkiem studiów. Stosowany

model nauczania języków obcych oparty jest na ścisłej korelacji zajęć kontaktowych z materiałem realizowanym w formie e-learningu i zakłada zwiększenie umiejętności językowych naszych studentów.

W związku z powyższym Uczelnia daje każdemu studentowi możliwość osiągnięcia kompetencji językowych na wymaganym poziomie B2 ds. w ramach samokształcenia (e-learning) i/lub dodatkowych bezpłatnych kursów językowych.

Obecnie w ramach projektu »NOWE KOMPETENCJE SZANSĄ NA ZAWODOWY SUKCES – program rozwoju kompetencji studentów WSB w Toruniu« (<https://www.wsb.pl/torun/studenci/biuro-karier/projekt-kompetencyjny-efs>), na które Uczelnia pozyskała dofinansowanie z NCBiR, studenci kierunku Psychologia w biznesie mogą bezpłatnie podnosić kompetencje językowe podczas kursu języka obcego, który zawiera moduły z języka

kierunkowego oraz umiejętności miękkich w miejscu pracy i pozwala uzyskiwać międzynarodowe certyfikaty językowe.

Ponadto w ramach działającego na Uczelni Centrum Certyfikacyjnego studenci WSB w Toruniu mają możliwość uzyskania międzynarodowych certyfikatów językowych:

- Autoryzowany Ośrodek Testowy ETS Global (od 2012 roku) – certyfikaty:
- TOEIC Listening and Reading (język angielski w środowisku pracy)
- WiDaF (język niemiecki w biznesie)
- TFI (język francuski w środowisku pracy)

Centrum Certyfikacyjne, jako jedno z dziesięciu w kraju i jedyne w regionie, od stycznia 2018 roku przeprowadza sesje otwarte TOEIC L&R (Public Testing Programme) w ramach Otwartego Ośrodka Testowego ETS (Public Test Centre).

- Akredytowane Centrum Certyfikacyjne Pearson:
- Pearson Test of English (PTE) General Level 3. – międzynarodowy certyfikat sprawdzający znajomość języka angielskiego ogólnego na poziomie B2 CEFR.
- LCCI (London Chamber of Commerce and Industry) English for Business – certyfikat językowy wprowadzany od roku akademickiego 2018/2019”.

Stanowisko Prezydium PKA

Zarzut niniejszy jest konsekwencją uchybień podniesionych w zarzucie 2, dotyczących niewystarczającej dokumentacji prowadzonych zajęć e-learningowych. Według ustaleń Zespołu Oceniającego, nauczanie języka obcego w kontakcie z nauczycielem obejmuje jedynie 16 godzin na studiach niestacjonarnych oraz 32 godziny na studiach stacjonarnych. Dodatkowo studenci obu form studiów mają po 60 godzin zajęć e-learningowych. Uczelnia podjęła działania naprawcze w zakresie zmiany organizacji kształcenia językowego mające prowadzić do osiągnięcia wymaganego poziomu kompetencji (Centrum Języków Obcych, zwiększenie liczby godzin kontaktowych, zróżnicowane metody nauczania). Jednak Prezydium PKA podtrzymuje także i w tym wypadku stanowisko, iż dopiero dokonanie oceny skutków wdrożenia przez Uczelnię odpowiednich działań naprawczych pozwoli na uznanie zarzutu za bezprzedmiotowy.

W związku z powyższym sformułowany uprzednio **zarzut pozostaje w mocy**.

Ponadto Prezydium PKA podtrzymuje stanowisko, iż nie zachodzą przesłanki do zmiany oceny spełnienia kryterium skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, ponieważ zastrzeżenia budzi skuteczność systemu w diagnozowaniu nieprawidłowości oraz w zarządzaniu ocenianym kierunkiem studiów, a także trwałym zapewnianiu przestrzegania przepisów prawa oraz nauczania na wymaganym poziomie Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Aktualność zarzutów dotyczących spełnienia kryterium „program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia” świadczy, iż uczelniany system zapewnienia jakości nie jest skuteczny w diagnozowaniu poziomu prowadzonego kształcenia i nie wykorzystuje posiadanych procedur i narzędzi diagnozy, odnoszącym się do jakości prac dyplomowych i etapowych, spełniania wymogów jakościowych w zasadniczych elementach programu i realizacji toku studiów, wyceny nakładu pracy studentów, praktycznego wymiaru kształcenia, oraz koncepcji i realizacji praktyk studenckich, w szczególności dyplomowych.

W związku z utrzymaniem w mocy zarzutów ujętych w pkt. 1 – 7, sformułowana uprzednio ocena programowa **pozostaje w mocy**.

§ 2

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
2. Rektor Wyższej Szkoły Bankowej w Toruniu.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
POLSKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ

Krzysztof Diks